

## Anmeldelser.

*E. Kroman: Skriftens Historie i Danmark fra Reformationen til Nutiden (Hagerup 1943).*

Som et led i bestræbelserne for at hjælpe danske historikere — først og fremmest lokalhistorikerne — har Dansk historisk Fællesforening udgivet et værk, der skildrer den danske skrifts udvikling gennem de sidste fire århundreder. Bogen, der kan faas til nedsat pris gennem de amts-historiske samfund, er udarbejdet af Arkivar i Rigsarkivet Erik Kroman, en af de bedste kendere af den ældre skrift.

Mange mennesker vil maaske sige, at dette er en bog, der vist er altfor speciel for dem, vel kan den gotiske skrift — ikke mindst den lidt ældre — volde dem en del vanskeligheder, men derfor vil det dog være for meget forlangt, at de skal læse en hel bog derom. Men hvis den enkelte gør sig klart, hvor ofte han har maattet søge hjælp og ikke mindst, hvor mange gange han har læst forkert, forandrer han maaske sin mening. De lokalhistoriske bøgers og afhandlingers talrige læsefejl, som altfor ofte forringer undersøgelsens værdi, viser tydeligt, at lokalhistorikerne i meget højere grad, end de gør nu, bør forberede sig til arbejdet i arkiverne. Kromans bog vil for mange være en værdifuld hjælp til hjemmestudiet, ikke mindst naar den bruges sammen med de af Fællesforeningen udgivne »Skriftprøver fra Tiden efter Reformationen til Midten af det 19. Aarhundrede«.

Efter en kort indledning om den middelalderlige skrift giver forfatteren en tidsinddelt oversigt over den danske skrifts udvikling efter Reformationen. Der redegøres for dens forbindelse med skriften i de vigtigere europæiske kulturlande, og de forskellige skriftformer beskrives og analyseres. Men det er ikke blot de store hovedtræk, man faar besked om. Gennem et indgaaende og minutiøst studium af hver enkelt skrifttegn former til de forskellige tider er forfatteren blevet i stand til at give en udførlig redegørelse for de forandringer, de skrevne bogstaver har været underkastet i tidernes løb. Og skildringen levende-

gøres paa enestaaende maade ved et meget omfattende illustrationsmateriale, som viser, med hvilken omhu forfatteren er gaaet til arbejdet, og hvor stor hans viden paa dette felt er. Alene et studium af bogens gengivelse af skriftstykker og bogstaver vil være af stor værdi for den, som skal give sig i kast med fortidens gamle papirer og pergamenter. Et kapitel, som uden tvivl vil blive læst med særlig interesse, handler om forkortelserne. Erfaringen viser, at det ikke mindst er disse, som volder begyndere saavel som viderekomne vanskeligheder.

Der er grund til at takke baade Arkivar Kroman og Dansk historisk Fællesforening for den foreliggende bog, og man maa haabe, at Fællesforeningen ogsaa i fremtiden vil følge den kurs, der her er lagt, og arbejde for udgivelsen af værker, som kan hjælpe historikeren under hans ofte møjsommelige og trælse arbejde med de historiske kilder.

*Johan Hvidtfeldt.*

*F. Elle Jensen: Pietismen i Jylland. Teologiske Studier.  
II. Afd. Nr. 5.*

I. L. Holstein-Ledreborg skrev omkring 1870 et lille skrift: »Evangelisk-luthersk« med tilføjelsen »En negativ Bestemmelse«. Man kunde efter læsningen af Elle Jensens bog fristes til at anvende den samme tilføjelse: »Pietismen i Jylland — en negativ Bestemmelse«. Dermed være ikke sagt, at Elle Jensens bog er daarlig, tværtimod, hans undersøgelse er yderst fortjenstfuld, men resultatet er temmelig negativt, maaske lidt mere udpræget end det behøvede at være. Elle Jensen tillægger ikke pietismen større betydning i de brede lag. Bevægelsen har ikke — som det er blevet hævdet — været den første kristelige livsanskuelse, som rigtig er blevet tilegnet af danske bønder, i hvert tilfælde ikke i Jylland, og den har ikke haft afgørende indflydelse paa bondestandens aandelige selvstændiggørelse. Pietismen bliver da en strømning, som andre i det kirkelige livs udvikling i Danmark. Noget større betydning tillægger Elle Jensen hernhuttismen, der havde et større lægmandselement; men hernhutterne blev aldrig talrige i Jylland, og Elle Jensen gaar ikke videre ind paa denne retning.